

УДК 338.47:656.2(447)

**СТРАТЕГІЧНИЙ КОНТЕКСТ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ
БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

**STRATEGIC CONTEXT OF ECONOMIC SECURITY MANAGEMENT
OF RAILWAY TRANSPORT ENTERPRISES**

*докт. екон. наук В.Л. Дикань¹, докт. екон. наук І.В. Токмакова¹,
докт. екон. наук О.В. Дикань¹, канд. екон. наук О.Ю. Чередниченко²,
канд. екон. наук М.В. Корін¹,*

¹*Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)*

²*Інститут підготовки юридичних кадрів для СБ України Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого*

*D.Sc. (Econ.) V.L. Dykan¹, D.Sc. (Econ.) I.V. Tokmakova¹,
D.Sc. (Econ.) O.V. Dykan¹, PhD (Econ.) O.U. Cherednichenko²,
PhD (Econ.) M.V. Korin¹*

¹*Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)*

²*Juridical Personnel Training Institute for the Security Service of Ukraine Yaroslav Mudryi
National Law University*

Сьогодні підприємства залізничного транспорту переживають чи не найскладніший період за всю історію власного функціонування. Тривалі процеси реформування галузі в умовах загострення макроекономічної ситуації в країні призвели до занурення підприємств залізничного транспорту у стан економічної кризи, проявом якої стало різке падіння обсягів роботи залізниць, а отже, і погіршення рівня їх економічної безпеки.

В своїй більшості україн загрозовий характер для підтримки сталого розвитку галузі мають ті негативні тенденції функціонування підприємств залізничного транспорту, що відображають нагромадженні протягом тривалих років проблеми їх діяльності. Затягування реформ, збереження функцій державного регулювання і господарського управління, збитковість пасажирських перевезень і збереження механізму перехресного субсидювання, нагромадження морально та фізично зношених основних фондів в зв'язку з відсутністю у галузі ефективних механізмів їх відтворення становлять загрозу економічній безпеці підприємств залізничного транспорту, обумовлюючи значне погіршення якості транспортно-логістичного обслуговування споживачів, а відповідно і різке падіння рівня їх конкурентоспроможності [1].

В умовах реформування та мінливості зовнішнього середовища функціонування підприємств залізничного транспорту стратегічні напрямки підвищення рівня їх економічної безпеки мають бути зорієнтовані на

нейтралізацію впливу діючих загроз і підвищення адаптивності галузі до змін на ринку перевезень. Враховуючи те, що адаптуватися до змін можливо виключно за рахунок створення інноваційного підґрунтя для розвитку галузі, стратегічні напрями підвищення рівня економічної безпеки підприємств залізничного транспорту мають бути пов'язані з прискоренням організаційно-інституційних перетворень та інноваційним оновленням залізниць, інтенсифікацією науково-виробничих зв'язків та підвищенням рівня соціального забезпечення і професійних компетенцій кадрового складу.

Тому для реалізації визначених вище стратегічних ініціатив необхідним є розроблення комплексного механізму управління економічною безпекою підприємств залізничного транспорту, що визначатиме інструменти протидії існуючим ризикам і загрозам їх функціонування за такими компонентами, як управління інституційно-організаційними змінами, управління процесами активізації інноваційних перетворень в галузі та соціальний розвиток і підвищення компетенцій персоналу.

Компонента «Управління інституційно-організаційними змінами на залізничному транспорті» пов'язана з необхідністю завершення структурних реформ і передбачає гармонізацію законодавчої бази діяльності підприємств галузі з правовими нормами ЄС, нормативно-правове закріплення стратегічних напрямів розвитку та інструментів державної підтримки залізничного транспорту, удосконалення правового поля реалізації інвестиційно-інноваційної діяльності, завершення організаційних перетворень і створення умов для розвитку конкуренції в галузі.

Компонента «Управління процесами активізації інноваційних перетворень в галузі» орієнтована на підвищення рівня інноваційної сприйнятливості залізниць і забезпечення їх інноваційно-технологічного лідерства на ринку перевезень. Завдання інноваційного розвитку підприємств залізничного транспорту необхідно розглядати у таких аспектах: розвиток інноваційно-технологічного співробітництва залізниць за рахунок створення локалізованих виробництв; забезпечення інтелектуалізації процесів управління їх виробничо-господарською діяльністю шляхом формування спеціалізованих галузевих інноваційно-координаційних центрів.

Соціальний розвиток і підвищення компетенцій персоналу підприємств залізничного транспорту має відбуватися шляхом, по-перше, розроблення ефективної програми соціальної підтримки і мотивації персоналу, по-друге, впровадження сучасних форм і технологій залучення та розвитку працівників (наставництво, самонавчання, командна робота, мережеві технології (онлайн-курси, тренінги, гейміфікація), рекрутинг, коучинг, кар'єрний самоменеджмент тощо), по-третє, підвищення професійної безпеки в процесі трудової діяльності працівників.

Отже сучасний етап розвитку підприємств залізничного транспорту

характеризується загострення кризових процесів в галузі. Технологічна деградація як результат низького рівня інноваційної активності, втрата інвестицій та кваліфікованого персоналу в умовах погіршення обсягових показників роботи галузі призвели до погіршення рівня економічної безпеки підприємств залізничного транспорту і втрати конкурентних позицій на ринку перевезень. Розкритий механізм управління економічною безпекою підприємств залізничного транспорту враховує стратегічні завдання розвитку галузі та визначає інструментарій протидії існуючим наразі загрозам і ризикам функціонування залізничного транспорту, що в сукупності сприятиме забезпеченню розвитку і підвищенню конкурентоспроможності українських залізниць на внутрішньому і зовнішньому ринках транспортно-логістичного обслуговування.

[1] Дикань В.Л. Специфические особенности системы обеспечения экономической безопасности железнодорожного транспорта / В.Л. Дикань, И.В. Воловельская // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. – 2016. № 16. – С. 63-66.

УДК 658(477)

**ДЕРЖАВНІ ОРІЄНТИРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ІНВАЙРОНМЕНТАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ
GOVERNMENT GUIDANCE ON THE PROMOTION
ENVIRONMENTALNI ENTERPRISE SECURITY**

*докт. екон. наук О.В. Дикань¹,
докт. наук з держ. упр. В.В. Наконечний²,
канд. екон. наук М.А. Мащенко³, канд. екон. наук О.М. Кліменко³,
канд. екон. наук Г.В. Обруч¹*

¹Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

²Департамент економіки і міжнародних відносин Харківської обласної
Державної Адміністрації

³Харківський національний економічний університет ім. Семе́на Кузне́ця

***D. Sc. (Econ.) O.V.Dykan¹, D. Sc. (PA) V.V. Nakonechnyy²,
PhD (Econ.) M.A. Mashchenko³, PhD (Econ.) O.M. Klimenko³,
PhD (Econ.) H.V. Obruch¹***

¹Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)

²Department of Economics and International Relations of the
Kharkiv Regional State Administration

³Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

Інвayронментальна безпека підприємства характеризує стан захищеності підприємства та навколишнього середовища, що дозволяє

Вісник економіки транспорту і промисловості № 66, Додаток, 2019